

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum Deus æqualiter diligat omnia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

quā angelos non diligunt ex charitate, quia non sunt capaces beatitudinis super cuius participatione fundatur dilectio charitatis, præter hos sunt tamen aliqui viatores qui sanctos oderunt viuos & oderunt defunctos, quāvis realiter sint beati & istos inimicos beati ex charitate diligunt optando eis conuersionem ad Deum salua Dei iustitia cui principaliter inhaerent.

8 Ad tertium dicendum quod in patria remanebit ordo dilectionis charitatis quæ est via, qualis autem sit ille dictum fuit supra in fine dist. 29. nec in hoc erit voluntas beatorum difformis à voluntate diuina, imò conformis, quia plus diligit beati eos qui magis secum cōmunicant vel communicare possunt quā eos qui minus, sicut & ipse Deus magis diligit eos qui secum magis cōmunicant, gradus etiam dilectionis hic variè attenditur secundū bona volita & secundum intentionem actus volendi.

QVÆSTIO SEPTIMA.

Vtrum scientia euacuetur in patria.

Tho. 1. 2. q. 67. ar. 2.

Postea queritur, vtrum scientia euacuetur in patria. Et videtur quod sic, quia 1. Cor. 13. dicitur, siue scientia destruetur, sed destructio scientiæ est eius euacuatio, igitur, &c.

2 Item in patria nihil erit superfluum, sed cognitio rerum in verbo erit in beatis sufficientissima, ergo omnia alia superfluerent, quod est inconueniens.

3 IN contrarium est, quia in Christo præter scientiam beatam fuit alia scientia: ergo similiter in beatis præter cognitionem rerum in verbo potest esse scientia, quam hic de rebus acquisierunt.

4 Et iterum, in beatis angelis ponitur cognitio duplex scilicet matutina & vespertina, hoc est rerum in verbo & in proprio genere: ergo similiter ponenda est duplex scientia in hominibus beatis. Hoc autem nõ esset, nisi scientia hic acquisita maneret, ergo &c.

5 **R**ESPONSI O. Quamuis sit valde difficile videre quomodo duo actus intelligendi simul possint esse in eodem intellectu, & maxime respectu eiusdē obiecti, tamen doctores tenent communiter quod scientia hic acquisita manebit in beatis, non solum quantum ad habitum, sed etiam quantum ad actum: exclusa tamen imperfectione quæ pro statu viæ inuenitur in actu scientiæ acquisita, & persuadent hoc tali ratione, gloria non tollit perfectionē naturæ, sed scientia nõ solum quo ad habitum, sed etiam quantum ad actum pertinet ad perfectionem naturæ, imò summa perfectio naturæ humanæ, quam ex naturalibus potest acquirere ponitur in actu sciendi, ergo gloria non tollit scientiam quantum ad habitum, neque quantum ad actum, sed solum quantum ad modum imperfectionis quam habet in statu præfenti, & quamuis ad hanc rationem possit dici quod gloria non tollit perfectionem naturæ, nisi dando maiorem perfectionem primam eminentius continentem, qualiter cognitio beata continet omnem cognitionem naturalem, tamen in supradicta ratione sistant doctores, quæ non potest valere nisi ponendo quod visio beata sit alterius generis proximi, quā quæcunque alia cognitio ipsi composibilis: hoc enim modo potest cum visione beata stare alia cognitio, nec apparet ad præfens alius modus.

6 **A**D primum argumentum dicendum quod illud, 1. Cor. 13. scientia destruetur, est intelligendum quo ad necessitatem, vel quo ad modum imperfectum, qui nunc est in actu scientiæ, non autem quantum ad substantiam habitus vel actus.

7 Ad secundum dicendum quod scientia hic acquisita non superfluit in patria, quoniam sit perfectio naturæ, & pertinet ad alium modum cognoscendi.

Sententia huius distinctionis. XXXII.
in generali & speciali.

Prædictis addiendum. Superius Magister egit de dilectione increata qua deum diligimus. Hic agit de dilectione increata qua Deus diligit nos. Et diuiditur in tres. Quia primò agit de dilectione Dei respectu omnium creaturarum generaliter. Secundò respectu omnium specialiter ibi consideratur. Tertio specialiter respectu repro-

borum ibi de reprobis. Prima in duas. Primò ostendit quæ dilectionis ad diuersos inæqualitatem. Secundò assignat inæqualitatis rationem ibi, quoniam autem. Secunda principalis diuiditur, quia primò ostendit qualiter Deus incipit aliquem hominem de nouo diligere. Secundò inquirat eundem hominem diligat eodem tempore plus quā alio ibi, si verò queritur. Hæc est sententia & diuisio lectionis in generali.

2 IN speciali sic procedit. Et dicit quod eadem est dilectio, quæ Deus diligit nos, & qua nos diligimus Deum: de qua aduertendum est quod Magister in hoc non tenetur, sicut patuit. 1. li. dist. 17. Tunc dicit quod licet dilectio Dei sit immutabilis, tamen Deus dicitur diligere vnum plusquam alium, quod probat per Aug. super Ioan. qui dicit quod Deus diligit omnia quæ fecit, & sic diligit omnem creaturam, sed magis membra Christi vnigeniti sui, sed amplius ipsum Christum. Tunc dicit quod dilectio Dei licet sit immutabilis & æterna, tamen Deus vnum plus diligit quā alium, sine mutatione suæ dilectionis quantum ad eius essentiam, per quam diligit omnia etiam ab æterno, sed mutatio est ex parte effectuum, vel donorum quæ tribuit vel præcepit illis quos diligit. Vnde dicitur illos magis diligere quibus tribuit, vel præparat maiora bona, quā illos quibus tribuit vel præparat minora bona: dilectio ergo Dei cōsiderata secundum essentiam non dicitur secundum magis & minus, sed solum secundum efficientiam. Similiter deus dicitur diligere vnum & eundem hominem vno tempore plusquā alio, in quantum confert illi maiora bona vno tempore quā in alio. Vltimò querit vtrum Deus diligit reprobos, quos præciuit damnandos. Et respondet quod simpliciter & absolute dicitur deus diligere electos, non autem reprobos nisi cum determinatione, in quantum confert eis aliqua bona temporalia vel gratuita ad tempus. Et in hoc terminatur sententia lectionis, &c.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum Deus æqualiter omnia diligit.

Tho. 2. 2. q. 62. ar. 12. ad. 3. & q. 30. ar. 2. ad. 1.

Circa distinctionem istam queritur primò vnum tantum, vtrum scilicet Deus æqualiter omnia diligit. Et videtur quod sic, quia ille diligit æqualiter omnia illa de quibus est sibi æqualiter cura, sed Deo est æqualiter cura de omnibus. Sap. 8. ergo Deus æqualiter omnia diligit.

2 Item dilectio sequitur cognitionem, sed Deus æqualiter omnia cognoscit, ergo æqualiter omnia diligit.

3 IN contrarium est, quia maius bonum est magis diligendum, sed in rebus est dare magis & minus bonum, ergo in rebus creatis est dare aliqua quæ Deus magis diligit, & aliqua quæ minus.

4 **R**ESPONSI O. Videnda sunt tria. Primum est, an Deus diligit creaturam. Secundum est, an diligit omnem. Tertium est, an æqualiter.

5 **Q**VANTVM ad primum sciendū est quod Deus creaturam diligit. Cuius ratio est, quia vbicumque est bonitas bene ordinata ad apprehensionem boni sequitur eius dilectio, sed in Deo est bonitas optimè ordinata, ergo quum Deus apprehendat non solum bonum increatum, sed etiam creatum, patet quod Deus diligit non solum se, sed & alia à se, scilicet creaturas.

6 **Q**VANTVM ad secundū aduertendum est quod duplex est dilectio, vna qua quis diligit aliu volendo ei bonum æquale sibi ipsi; & hæc est dilectio amicitie. Alia est dilectio, qua quis vult bonū alteri, quæcunque bonū illud sit. Et hæc duplex dilectio non est distincta à Deo secundum re, sed secundum rationē. Prima ergo dilectio deus non diligit omnem creaturam, sed tantū intellectualē. Cuius ratio est, quia Deus non vult creaturæ aliquid bonū, nisi illud tantum, cuius ipsa est capax, sed sola creatura in intellectualis est capax boni diuini, scilicet beatitudinis: ergo deus non diligit omnem creaturam dilectione amicitie, sed solum intellectualē, nec omnem talem sic diligit, nisi dilectione pertinente ad voluntatem antecedentem qua vult omnes homines saluos fieri, vt expositum fuit in 1. lib. di. 47. qu. 3. dilectione autem pertinente ad voluntatem consequentem diligit solum prædestinatos & electos.

Si ve

Si verò loquamur de dilectione qua quis vult alteri bonū quocūq; sit illud, sic Deus diligit omnē creaturā, quia Deus est causa omnis bonitatis in creaturis: nō est autem causa per necessitatem, sed per voluntatem, ergo omne bonum quod est in creaturis est à deo volitū, scilicet velle alicui bonum, non est aliud quā diligere ipsū, igitur &c.

7 QVANTVM ad tertium aduertendum est quod quum diligere non sit aliud quā alicui velle bonū, equa lras, vel gradus in dilectione potest attendi, vel ex parte actus volēdi, vel ex parte boni voliti, si ex parte actus volēdi, sic Deus diligit æqualiter se, & omnem creaturam, nec plus vel intensius diligit se, q̄ creaturam, nec vnā creaturam quā aliam. Cuius ratio est, quia idem actus simplex nō potest esse simul magis & minus intensus: si enim in eodem actu possit esse intentio, & remissio, oportet q̄ hoc sit, vel secundū diuersas partes illius actus (sicut vna albedo continuā potest in vnā parte esse, intensior, & in alia parte remissior) & tunc talis actus nō est simplex, sed habet partem & partem, vel oportet quod sit intentio & remissio secundum idem simplex, quod hoc non fit simul, sed successiue, sicut à quibusdā ponitur q̄ vna & eadē forma numero nullo addito vel remoto est quodq; intensior & quandoq; remissior, sed nunquam simul. His ergo duobus exclusis, scilicet quod actus nō habeat partem & partem, sed sit simplex, & quod in plura simul feratur im possibile est quod respectu illorum plurimū sit in tali actu intentio & remissio. Sed dilectio qua Deus diligit se & omnem creaturam, est actus simplex, & ab æterno fertur in bonum increatū & creatum, ergo impossibile est ex parte talis actus inuenire inæqualitatem seu intentionem & remissionem. Si verò inæqualitas vel gradus attendatur ex parte boni voliti, sic Deus non æqualiter diligit se & creaturas, sed plus se quā creaturas, nec creaturas omnes equaliter. Sed plus diligit rationalem q̄ irrationalem. Cuius ratio est, quia secundū hunc modum illud diligit plus Deus cui vult maius bonū, sed Deus vult sibi ipsi maius bonum q̄ creaturis, quia nullum bonum creatum potest æquari bono diuino quod Deus vult sibi soli: maius est autem bonum vult Deus creaturis rationalibus, quā irrationales, & quantum ad bonum naturæ, quia sunt superioris gradus, & quantum ad bonum gratiæ, cuius sunt capaces, non autem creaturæ irrationales, ergo Deus diligit se plus quā creaturas, & inter creaturas plus rationales quā irrationales: secundū hunc modum Deus plus diligit peccatorem prædestinatū quā iustum præscitū, quia maius bonum est finalis gratia, & gloria quā vult & præparat peccatori prædestinato, quā sit præfens gratia quā vult præfentialiter iusto, quem scit futurū à gratia, & finaliter damnandum: simili modo considerandum est in omnibus, de quibus queritur, an à deo plus diligatur, quia secundum gradum boni voliti attendenda est tota inæqualitas dilectionis.

8 AD primum argu. dicendum quod Deo æqualiter cura est de omnibus, quantum ad æqualitatem sollicitudinis ex parte sui, sed non quantum ad gradus bonorum, de quibus prouidet diuersis creaturis.

9 AD secundū dicendum q̄ nō est simile de cognitione & de dilectione, quia cognitio vt sic nihil ponit in re cognita: dilectio autē ponit aliquid, aut præparat: & ideo in dilectione potest attendi gradus, non solū ex parte diligētis, sed ex parte rei quā alteri diligimus, sed in cognitione nō potest poni gradus nisi ex parte ipsius cognoscētis, qui gradus nō possunt reperiri in deo, nec quo ad cognitionē nec quo ad dilectionem, quāuis possit dici si esset consuetū proportionabiliter de cognitione & de dilectione scilicet q̄ sicut Deus æqualiter omnia diligit ex parte sui, & inæqualiter ex parte boni voliti propter diuersos gradus bonitatis, sic æqualiter cognoscit oia ex parte sui, sed inæqualiter ex parte veri cogniti propter diuersos gradus veritatis. Non enim omnia vera sunt æqualiter vera.

10 AD argumentum alterius partis dicendum quod maius bonum est magis diligendum intensiue à voluntate quā mouetur ab obiecto, sed voluntas diuina quæ ab obiecto non mouetur, sed bonitatem rerū causat, hanc impressionem non recipit ab obiectis, sed vno actu inuariabiliter vult vni bonum quod alteri non vult, & quibus vult bona, siue æqualia, siue inæqualia vult æquali voluntate,

Post prædicta de quatuor virtutibus. Superius Magister egit de habitibus trium virtutum theologiarū. Hic agit de habitibus quatuor virtutum cardinalium, de quibus quatuor determinat primò quæ sint. Secundo quare dicuntur Cardinales ibi, hæc virtutes. Tertio an fuerint in Christo ibi, quæ in Christo. Quarto vtrum erunt in patria, ibi, veruntamen. Hæc est sententia & diuisio lectio- nis in generali.

1 IN speciali sic procedit, & dicit quod post tractatum de virtutibus theologis dicendum est de virtutibus cardinalibus, & enumerat eas quot sunt, quia quatuor videlicet temperantia, prudentia, fortitudo, & iustitia, quas describit secundum Aug. in littera. Secundo dicit quod ideo dicuntur Cardinales, quia per eas hic bene viuimus, & per eas ad vitam æternā ducimur. Tertio dicit quod istæ virtutes plenissime fuerunt in Christo, de cuius plenitudine omnes accepimus. Quarto & vltimo querit vtrum istæ virtutes remaneant in sanctis in patria, & responderi secundum quosdam quod tres earū non remanebunt, scilicet prudentia, temperantia, & fortitudo, sed iustitia quæ est pæpetua & immortalis secundum scripturam perficitur in patria, subdit etiam quod secundum alios tres alia virtutes remanebunt, sed habebunt alios vsus, quā in via: & hoc confirmat per autoritatem Bedæ, vt patet in littera. Et in hoc terminatur, &c.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum virtutes insint nobis à natura.

Tho. 1. 2. q. 63. art. 1.

Circa distinctionem istam primò queritur, vtrum virtutes insint nobis à natura. Et videtur quod sic, quia quod inest à naturate videtur inesse à natura. Nam natura vno modo dicitur natiuitas viuientium, vt dicitur 1. Metaph. sed virtutes insunt à naturate secundū illud Iob. 31. Ab infantia mea creuit meum miseratio, & idem iudicium videtur esse de aliis virtutibus, ergo &c.

2 Item idem iudicium videtur esse de omnibus virtutibus, sed intellectus, qui habitus principalior enumeratur inter virtutes intellectuales inest nobis à natura, ergo & cætera virtutes.

3 IN contrarium arguitur, quia nullus assuecit in contrarium illius quod inest ei à natura, sicut lapis quātumcūque proficiatur sursum non assuecit ascendere, quia oppositum inest ei à natura, sed nos assuecimus in contrarium virtutum per actus vitiosos, ergo virtutes non insunt nobis à natura.

4 RESPONSIO. Dicendum est q̄ quæstio potest intelligi dupliciter. Vno modo vtrum virtutes insint nobis à natura, id est, secundum conuenientiam naturæ. Alio modo vtrum insint à natura, hoc est à principio naturali. Primo modo ly natura dicit rationē principii subiectiui vel materiali. Secundo modo dicit rationē principii effectiui: loquimur etiā nunc de virtutibus non theologis, sed moralibus & intellectualibus, de quibus loquitur Philosophi. Quæstio ergo si intelligatur primo modo, scilicet an virtutes insint nobis à natura, id est, secundū conuenientiam naturæ. Dicendū est q̄ sic, quod probatur sic, illud ad quod natura hominis inclinatur, & per quod perficitur, inest homini à natura, id est, secundum conuenientiam naturæ, sed virtus intellectualis & moralis est huiusmodi, igitur &c. Maior patet, quia perfectio includit conuenientiam: vnicuique enim rei conueniens est sua perfectio: & ideo illud per quod natura hominis perficitur, inest ei secundum conuenientiam naturæ. Minor patet, homo enim per naturam inclinatur ad cognitionem veri, secundum illud 1. metaph. Omnes homines naturā scire desiderant. Item inclinatur ad appetitum boni, omnia enim bonum appetunt primo Ethic. & per ista perficiuntur quantum ad intellectum, & quantum ad appetitum: per virtutes enim tam intellectuales quā morales peruenit homo ad cognitionem veri & appetitum boni, ergo omnes virtutes insunt homini à natura, hoc est, secundum conuenientiam naturæ: & in hoc differunt virtutes à formis, quæ adueniunt rebus naturalibus per artem, quia